

Narodna Straža

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PRETPLATA IZNOSI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO RAZMJEHO. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO — OGLASI PO CIJENIKU. — PISMA I PRETPLATA SE SALJU NA UREDNIŠTVO I UPRAVU „NARODNE STRAŽE“ ŠIBENIK, POŠT. PR. 17. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

BROJ 48.

ŠIBENIK, 7. PROSINCA 1926.

GODINA VI.

Oblasni izbori i mi.

Uzunović-Radićeva vlada je raspisala za 23. siječnja iduće godine izbore u oblasne samoupravne skupštine. Kao što je poznato, vlada Pašić-Pribičevićeva, vlada radikala i demokrata onda još ujedinenih, u Vidovdanskom Ustavu pokušala je da ustanovom oblasnih samouprava turi surogat narodne autonomije. Ta oblasna samouprava, komplementirana još sreskom samoupravom, organizirana je još i naročitim zakonom g. 1922. Prvi izbori morali su se provesti još one godine. Strah, da narod ne vidi bacanje pijeska u oči tom oblasnom samoupravom i da ne iskaže svoje nezadovoljstvo tom „autonomijom“, učinio je, da tvorci centralističke države nijesu za pune četiri godine raspisali izbore za oblasne skupštine, pa i kad su ti izbori raspisani, jedna vladina stranka, grupa g. Stj. Radića, pokazala je svoje nezadovoljstvo s raspisom izbora, i to ne samo iz straha, da se njen nazad u narodu tu ne očituje, već iz još većega straha, da narod provedbom oblasnih samouprava u život istom ne osjeti, koliki je grijeh stranka g. Radića počinila prihvaćajući centralizam kao temelj državne organizacije, a zabacujući princip narodnoga self governementa, narodne autonomije.

Ove oblasne samouprave, makar i nosile zvučno ime samouprava, nijesu ono, što su hrvatski i slovenski narod, a možemo reći i srpski narod tražili za svoj narodni život. To nije ono, što je naša stranka 1921. i 1922. g. tražila u beogradskom zakonodavnom tijelu. Mi smo tražili i tražimo i danas, da narod dobije vlast i pravo u ruke, da se zakonodavna i administrativna vlast porazdjeli u života sposobne jedinice. To smo tražili radi što bujnijega narodnog života. Centralni parlament u Beogradu ne može da se bavi svim pitanjima, koja zanimaju naš narod. Ne može da narod čeka, da svaki akt ide u Beograd i tamo se rješava beskrajno dugo po nadležnostima. Između naroda i nadležne vlasti valja da bude čim više neposrednosti, da bude brža administracija. Mi smo ostavljali centralnoj vladi i centralnom parlamentu, da vodi skrb o zajedničkim stvarima, ali htjeli smo, da u našim stvarima, u stvarima koje zanimaju samo jedan kraj, samo jednu općinu naše države, odlučujemo mi sami. Zato smo tražili, da se ustanove široke samouprave za pokrajine i za općine. Krivnjom g. Pašića, Pribičevića, Davidovića, dra Spahie i Pucelja i krivnjom g. Radića, koji nije u Beograd dolazio, kad je trebalo srušiti centralističku vladu, primljen je centralistički državni Ustav i naš narod nije dobio svoje prave samouprave, a u najnovije vrijeme govore i o smanjenju autonomnoga općinskog djelokruga novim zakonom o općinama. Stavljajući sve vlasti u ruke organima ministara provedeno je načelo protiv narodne vlasti. I novoustrojene oblasne skupštine ovisit će o volji jednoga velikog župana ili jednoga ministra, Narod ne će sam moći raspo-

lagati svojim novcem u oblasnim skupštinama. Na narod bit će za oblasne skupštine udareni novi porezi, ali porezi za centralno vodstvo države ne će ipak biti smanjeni. Tako će narod snositi troškove za skupštine, koje ne će u stvari imati nego malu kompetenciju.

Takvim mislima idemo u oblasne izbore. Naša stranka nije kriva za otimanje narodne autonomije. Ali i za onu mrvicu narodne autonomije, koja se nalazi u današnjim oblasnim skupštinama, moramo se boriti. Potreba, dnevno osiromašenje našega naroda i teške nevolje, za koje nemaju smisla stranke, koje su narodu ukrale povjerenje, traže, da u oblasnim skupštinama budu samo ljudi, koji će znati da čuvaju narod i njegovo dobro. I stoga naša hrvatska pučka stranka ide vedra čela na izbore. Mi nijesmo poklekli pred centralističkim strankama i poplivali na zahtjev za revizijom Ustava kao stranka g. Radića. Mi nijesmo bili u Beogradu nijemi statiste centralizma, pa kasnije prelazili u radikale kao gospoda od zemljoradničke stranke. Mi nijesmo na narodnu grba-

ču navali teške porezne namete i uveli sistem porezne pljačke kao radikali. Mi nijesmo mijenjali krunu u dinare po relaciji 5:1 i tako smanjili narodnu imovinu za četiri petine kao Davidovićevi demokrate. Mi konačno nijesmo kao dr. Trumbić u konstituenti zagovarali progon radićevaca. Izbornici splitske oblasti neka ne glasuju za ove stranke. Hrvatski izbornici neka glasuju za kandidate HPS, a srpski izbornici neka stave poštene, narodne, necentralističke i nezavisne srpske kandidate. Od 50 članova ne će dobiti nijedna stranka apsolutnu većinu. Dobro će biti, ako u splitskoj oblasnoj skupštini bude onemogućen svaki stranački pašaluk.

Želimo našem narodu, da mu izbori u oblasne skupštine budu poklič za narodnu autonomiju.

VINARIJ

Recepti za spravljanje veštačkoga vina i rakije kao i sve vrste esencija i holandske mae za veštačko vino.

Recepti koštaju 30 din. Novac slati u napred na:

„HEMIKOS“

Zastupništvo Hemičke robe
RAČA (Krag.) SRBIJA.

Sastanak Vrhovnoga Vijeća HPS

Radi oblasnih izbora brzojavno je sazvana sjednica Vrhovnog Vijeća Hrvatske Pučke Stranke, koja je održana 27. pr. mj. Vijećanje je trajalo od 10 sati prije podne do 9 sati uveče, a prekinuto je bilo samo za vrijeme objeda. Stvoreni su mnogi vrlo važni zaključci: o novom izdanju programa HPS, o unutarnjoj organizaciji stranke; o agitacijskom radu i o financiranju stranačkih potreba. U svemu se očitovala divna jednodušnost, odlučnost i samosvijest, na koju su djelovale vijesti, što su donesene iz svih hrvatskih krajeva, da Hrvatska Pučka Stranka napreduje. Na koncu vijećanja dalo je predsjedništvo stranke novinarima ovo saopćenje:

27. studenoga sastalo se pod predsjedanjem predsjednika g. Stjepana Barića u Zagrebu Vrhovno Vijeće Hrvatske Pučke Stranke. Nazočni su bili delegati iz Hrvatske i Slavonije, Dalmacije, Bosne i Hercegovine. Izneseni su statistički izvještaji o stranačkoj organizaciji i agitaciji; te je ustanovljeno, da HRVATSKA PUČKA STRANKA NAPREDUJE STALNO I SVE BRŽIM KORACIMA U SVIM KRAJEVIMA. Glavna točka raspravljanja bilo je pitanje učestvovanja Hrvatske Pučke Stranke u budućim izborima za oblasne skupštine. Vijeće Hrvatske Pučke Stranke izjavilo je togova puća, da ostaje nepokolebivo na stanovištu REVIZIJE VIDOVĐANSKOG USTAVA tražeći i dalje pokrajinske sabore sa zakonodavnom i financijskom autonomijom, napose HRVATSKI SABOR U ZAGREBU. Dosljedno prema tome VIJEĆE OSUĐUJE CENTRALIZAM I CENTRALISTIČKO DIJUBU NA OBLASTI, koja je vodena naročito protiv svih političkih, nacionalnih, prosvjetnih i socijalnih interesa hrvatskoga naroda, čemu je najbolji dokaz otcijepljenje Medimurja od Hrvatske, pripojenje Kastavštine ljubljanskoj, a Krka splitskoj oblasti, otcijepljenje Boke Kotorske od ostale Dalmacije i uopće neprijateljska parcelacija svih hrvatskih krajeva. Vijeće Hrv. Pučke Stranke stvorilo je zaključak, da Hrvatska Pučka Stranka imade u OVIM IZBORIMA istupiti protiv ove neprijateljske parcelacije i uopće protiv centralističke prosvjetne, socijalno-ekonomske, administrativne i zakonodavne politike. U centralističkoj politici vid Vrhovno Vijeće Hrvatske Pučke Stranke glavnu zapreku razvijanju narodne privrede, glavni povod korupciji i socijalno-ekonomskoj krizi svih narodnih stoejva. — Raspravljajući O PROSVJETNOJ I CRKVENOJ POLITICI današnje vlade pojedini su govornici iznijeli dokumentarne dokaze, kako vlada podupire starokatoličke i druge proceltske huškanje i nasilnike djelomice službeno, a djelomice preko svojih stranačkih ekspozentata i glasila. Hrvatska Pučka Stranka osuđuje svako huškanje i rovarjenje protiv katoličke Crkve te će poduzeti sve, da hrvatskim katolicima bude i s političke strane osiguran vjerski mir i poštovanje vjerskih djedovskih svetinja.

S tim je dakle vrhovno vijeće stranke zaključilo, da idemo samostalno u izbore. I odmah započinje žilav izborni rad. Hrvatski narod treba više nego ikada prije politiku Hrvatske Pučke Stranke. Hrvatski je narod mora upoznati, a onda će je i prigrliti te poći s njome do ostvarenja svojih najsvetijih hrvatskih, katoličkih i seljačkih prava.

Između Italije i Albanije

sklopljen je 27. pr. mj. prijateljski i arbitražni ugovor. Ta vijest je u našim beogradskim političkim krugovima pobudila veliku senzaciju. Politički krugovi vide u tome veliki poraz naše izvanjske politike. Smatra se naime, da je ovaj prijateljski ugovor potpuna i definitivna orijentacija sadašnjeg albanskog režima u čisto talijanskom duhu i s tim posredno naperena protiv nas. Najzanimivije je pak to, da je ova vijest stigla potpuno neočekivano. Naši mjerodavni krugovi nijesu ni znali za takvu orijentaciju Albanije. Opozicija će ovim povodom upravitii interpelaciju i zatražiti od ministra vanjskih poslova hitan odgovor o smjernicama njegove vanjske politike.

Pariski „Le Journal“ tumači ovaj talijansko-albanski ugovor, sklopljen između dvije po snazi tako jednake države, kao da se Albanija stavlja pod protektorat Italije.

Svakako je fašistička Italija sada jednom nogom stupila na Balkan s očitom svrhom, da dominira nad obalama Jadrana, a nas potpuno osami. S tim treba da računa naša vanjska politika i promjeni dosadašnje svoje smjernice. Nužno i žurno trebamo novu orijentaciju vanjsku politiku.

Politički položaj

Položaj vlade g. Uzunovića vrlo je težak. Opće je uvjerenje, da predstoji i ostajka vlade. Nije to zbog nastupa Stjepana Radića. Svi znamo, da će Radić učiniti sve, samo da ostane u vladi. Ovo njegovo isprisanje ima za svrhu, da pokrije njegovu sramotu, ako ispadne iz vlade. Uzrok vladine nesigurnosti je mnogo dublji. Glavni razlog njegovom padu bio bi taj, što Uzunovićeva vlada ne uživa povjerenja radikalnoga kluba i što ništa nije mogla da učini za rješene gospodarske krize, a to je danas najvažniji problem naše države.

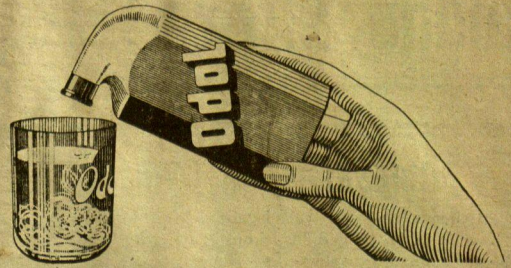
I Radić optužen s korupcije.

Grupa poslanika raznih stranaka napravila je dvije interpelacije, jednu protiv Radićeva zeta dra Vandekara i Stjepana Košutića radi zlorabara pri prodaji svile, a drugu proti samom Radiću, jer da je kao ministar prosvjete ošteo državne interese u svojoj ličnu korist i svoje porodice.

Pomirenje Nikole Pašića sa Nastasom Petrovićem!

Nastas Petrović bio je 1. decembra kod Nikole Pašića. Dem prilikom došlo je između njih do konačnoga pomirenja. Neki već smatraju Nastasa Petrovića nasljednikom Nikole Pašića i pripisuju Nastasu Petroviću zadaću reorganizacije radikalne stranke. Tko pozna Pašića, taj ne može vjerovati, da je Pašić oprostio Nastasu njegove istupe. Pašić se nalazi u stisci i misli, da mu je u interesu dobiti na svoju stranu Nastasa. Momčilo Ivančić izjavljuje, da njihova grupa nema ništa zajedničkoga sa Ljubom Jovanovićem, koji dalje zauzima neprijateljski stav prema Pašiću.

Odol je pionir znanosti! Odol je djelo kulture! Prema današnjem slepenu znanosti je Odol dokazivo najbolje sredstvo za njegu zubi i ustiju

Oblasni izbori.

Oblasni će se izbori obaviti po čitavoj državi dana 23. siječnja 1927. To znači, da su radičevci pristali na daljnje korake, koji imaju za konačni cilj provoditi vidovdanski ustav.

Pošto se kod nas već i zaboravilo na oblasti te oblasne izbore, donijet ćemo u glavnome propise zakona od 22. ožujka 1922. o oblasnoj samoupravi kao i uredbe od istoga datuma, kojom se država dijeli na oblasti. Država SHS ima 33 oblasti, kojima su sjedišta: 1. Ljubljana, 2. Maribor, 3. Karlovac, 4. Zagreb, 5. Osijek, 6. Vukovar, 7. Novisad. Od 8 dalje do 25 dolaze oblasti Srbije i Crnogore, samo što u oblast 8. Beograd i 9. Smederovo spadaju i krajevi Banata. Daljnje su oblasti 26. Split, 27. Dubrovnik, 28. Tuzla, 29. Sarajevo, 30. Mostar, 31. Travnik, 32. Banja Luka i 33. Bihać.

Organi oblasti su oblasne skupštine, kojima se članovi imaju birati 23. siječnja prema ovim propisima:

Izborno pravo imaju svi, koji i kod izbora za narodnu skupštinu. Izborne su jedinice postojeći kotari i gradovi, a koliko imaju preko 5.000 stanovnika. Manji gradovi biraju zajedno sa svojim kotarom. Svaki grad i kotar bira toliko članova oblasne skupštine, koliko put ima po 10.000 stanovnika. Ako ostatak prelazi 5.000, onda se bira još jedan član. Žiteljstvo se broji prema popisu od 31. I. 1921.

Birati se mogu samo izbornici iz dotične oblasti, ako u njoj stanuju najmanje tri godine. Narodni zastupnik ne može biti član oblasne skupštine. Po zakonu izbor bi se imao obaviti prve nedjelje u mjesecu listopada, a oblasne skupštine imale bi se sastati na redovito zasjedanje svake godine 5. studenoga. Kako se vidi, ovi se rokovi nijesu držali, te je

ministarski savjet odredio druge rokove, koji imaju biti proglašeni kraljevim ukazom. Mandat oblasne skupštine traje 4 godine.

Izbor se vrši na sličan način kao i za narodnu skupštinu.

U roku od osam dana po raspisui izbora ima upravni sud odrediti, koliko pojedini grad i kotar mogu birati skupština prema broju pučanstva. Od devetoga do dvadesetipetoga dana po tom raspisu imaju se podnijeti kandidatske liste za svaki grad i kotar posebice nadležnom sudu.

Kandidatska lista mora imati toliko kandidata i njihovih zamjenika sa oznakom imena, zvanja i stanovanja, koliko dotična izborna jedinica bira članova oblasne skupštine. Zatim se moraju označiti predstavnici liste i njihovi zamjenici za svako glasačko mjesto kao i za glavni birački odbor, koji proglašuje rezultat izbora. Lista mora nositi potpise 25 izbornika sa naznakom njihova stanovanja, a sudu je imaju predati dva predlagača, koji dobivaju na to potvrdu. Uz originalnu listu imaju predati i toliko primjeraka štampane ili napisane liste, koliko je glasačkih mjesta, kojima na vrhu ima biti zabilježeno, za koje su glasačko mjesto određene. Uz listu imaju se priložiti i pismeni pristanak svakoga kandidata te zamjenika.

U istom kotaru ne može se nitko kandidirati na više lista, a može kandidirati u najviše tri kotara svoje oblasti.

Izborni čin obavlja se na sličan način kao i za skupštinu sa kuglicama i kutijama sa slično sastavljenim izbornim odborima.

Rezultat izbora proglašuje se tako, da u kotarima, koji biraju samo jednoga skupština, smatra se izabranim onaj, koji je dobio najviše glasova. U slučaju jednake podjele

glasova odlučuje žrijeb. Gdje se biraju dva ili više članova, izračuna se najprije količnik prema broju predanih glasova i broju skupština, koji se imaju izabrati za dotični kotar. Liste, koje nemaju niti dvije trećine glasova količnika, ne uzimaju se u obzir sa ostalim listama ili u slučaju, da ni jedna lista nema količnika, onda se sa svim listama postupa ovako: ukupan broj glasova, koji je dobila svaka lista, dijeli se sa jedan pa sa dva itd., dok se dođe do broja, koliko se imaju izabrati članova oblasne skupštine. Od dobnih rezultata sa svih lista, dobivenih ovakvim dijeljenjem, izdvoji se ukupno onoliko najvećih, koliko se ima izabrati skupština. Svakoj listi pripada toliko članova, koliko je njenih najvećih dobnih rezultata tim putem izdvojeno. Ako se desi, da ih ima jednakih na dvije ili više lista, a nema toliko izberivih mjesta, onda odlučuje žrijeb, a žrijeba se toliko puta, koliko ima nepodijeljenih članskih mjesta time, da ona lista, koja je već izrijebana, ne sudjeluje više kod daljnega žrijeba.

ORLOVSKI VJESNIK.

Obilježnica smrti p. biskupa Mahnića, 14. prosinca t. g. navršit će se šest godina, otkako je umro veliki biskup dr. Antun Mahnić. Kao i svake godine, tako će i ove orlovska društva proslaviti njegovu uspomenu predavanjima o radu velikoga pokojnika i priredbama, i to u nedjelju 12. prosinca. Prosinačku sv. pričest primjenit će Orlovi za raširenje ideja onisavača katoličkoga pokreta u Hrvatskoj.

Sastanak HKOrla u Šibeniku. 28. pr. mj. šibensko orlovska društvo održalo je uspješni sastanak, koji je vodio potpredsjednik brat Silov. Dub. vođa O. Albert Bukić predavao je o temi: „Orao i vjera“. Predavanje je bilo aktualno i zanimljivo te od zamašne koristi za sve članove. Vođa naraštaja brat Gilbota i brat Miškov skladno su pjevali „Crnogorac Crnogorki“. Brat Fržop i brat Zaninović odigrali su komičnu igru „Fotograf i seljak“. Ovaj bratski sastanak lijepo je začinila pjesma „Brod nek čuti udarce“ uz pratnju

violina i glasovira, koju je ispjevao brat Glibota. Brat Miškov uprav majstorski uz pratnju glasovira na violini je odsvirao ariju „Tuga“ od Lisinskoga. Sastanak je završen s orlovskom himnom. Upozoravamo naše orlove, da marljivo dolaze na bratske sastanke, koji su i poučni i zabavni. Bog živi!

Šesti broj „Orlovske Straže“ već je izašao sa vrlo bogatim i zanimljivim sadržajem. Kako se ovim brojem završava tekuća godina, to se pozivlju pretplatnici, da odmah podmiru zaostalu pretplatu. Sve pak prijatelje hrvatskog orlovstva pozivljemo, da što više prošire ovo naše orlovsko glasilo. Pretplata za novu godinu (12 brojeva) iznašat će Din 24.

Dr. Ivo Protulipac: „Hrvatsko Orlovstvo“. Ova knjiga predsjednika Hrvatskog Orlovske Saveza o Hrvatskom Orlovstvu našla je na veliko zanimanje i opće priznanje u katoličkim i orlovskim redovima. Knjiga prikazuje stručno načela i razvoj ove najjače grane hrv. katoličke akcije. U tri dijela ove knjige obradna su načela, zatim historijat hrvatskog Orlovstva, te mišljenje predstavnika sv. Crkve o Orlovstvu. Preporučamo ponovno svakome, da nabavi ovu važnu i vrijednu knjigu, kojoj je cijena Din 15, a naručuje se kod Društvene Nabavne Zadruga, Zagreb, Pejačevićev trg 15.

Vježbe za god. 1927. Prednjački zbor HOS. priredio je propisane vježbe za članstvo, naraštaj i pomladak. Vježbe za članstvo sastavio je slovenski Orao Ulaga, vježbe za prednjake brat D. Mihanović-Sarajevo, za naraštaj V. Lach-Zagreb, za pomladak Z. Dimujaković (Vrbovsko). Ove se vježbe mogu naručiti kod Društvene Nabavne Zadruga, Zagreb, Pejačevićev trg 15 uz cijenu od Din 6 (bez poštarine).

Rad orlovskih društava u novoj godini orlovske godine. Prosvjetni odbor HOS. izradio je nacrt prosvjetnoga rada tokom tekuće radne godine u orlovskim društvima. — Osobito je povalno, što mnoga orlovska društva na svojim sastancima proučavaju knjigu dra Protulipca „Hrvatsko Orlovstvo“, jer će se na taj način uputiti u načela i povijest hrvatskog Orlovstva. — Prosvjetni odbor HOS-a izdavač će i ove godine nacrti predavanja za orlovska društva, a imaju u pripremi i izdanje velikih knjiga, čije izdanje zapinje radi pomanjkanja materijalnih sredstava.

Orlovska pozornica. Društvena Nabavna Zadruga izdaje pod naslovom „Orlovska pozornica“ seriju igrokaza pedesetih i sukizavanja u orlovskim društvima.

Neduševnost.

Kasno će Jurka Bašičeva zaboraviti, a kamo li oprostiti Jeli Kesicevoj, otkada je tu onomadne po zjajam k njojzi dolazila. To mi je pričao Jerkan Šubaša, kad juče sa svojih rodnih brdija bio amo k nama sašao.

— Meder ste vi tamo na svome vilajetu poput ožega neocutni, kad komšija komšiji ne biste zajam pozajmili! Nijesmo mi taki — uvjerljivo ču ja. — Ta znamo, da gdje inad caruje, tu sotona kraljuje. Da smo se ko juče na nože klali, opet ćemo se danas obratiti, zajam pozajmili i pružiti, što jedno od drugoga pita, jer reku, da gosposkome smijehi i vedru nebu nije vjerovati, a ja velju — ni tome, da mi sutra i od mrava ne će biti potreba.

— Čast vama, oče, i ko misniku i ko prostranu čovjeku, na vašoj

poštenoj bēsi! Ne bismo ni mi drugačiji na zajmu bili, da se i tu, ko i u svakoj stvari, ne će načina.

— Da kaki su ti Jurkini načini? A su zar njezini zajmi drugačiji već iz ruke u ruku? Dao mi danas, dao sutra, sveisto je to, ciglo da u tješnu dadeš. Tom prigodom dvostrukom siplješ.

— He, Don Marko! — starac se smireno nasmije. — Ni vaše rešeto vode propuštati ne će, a kod mene hoće i bačva od tvrdoga „marunovca“. Teško se kosovcu preko gole livade sa sokolićem nagoniti; iznijeti i ne iznijeti živu glavu, te i meni je ovdje navijati na vile, na kule, jer nigda ne izvrci na moje medene kolačice. Nu što ću vam reći, a begenali je, ne begenali, sveisto je oporeći ne ću, jest ta, da ja Jeli u onakim prilikama ne bih uzajmio ni vode blagoslovljene, da tamo njome hudobnika paklenog od svoje kućne čelja-

di pragne i odrene. I onako reku, da rdav zajam dobra ne donosi.

— A kako bi? — i Jeriša posjede na prizidu, a ja do njega. — Dolaziti kršćanskoj čeljadi; sam i nenadice kućna vrata otvarati, te danas pitati zajam kvasa, a znati, da je juče Jurci jedina nevjesta Bara dijete rodila i željeno čedo povila, taman da je to ciganski; nek je ciganka garava, ciglo da je torba puna.

— Nu i tebe, Jeriša, pa s koje na koju preskakivaš! Taman sa travke na vitku jelu! Već da beričetno bilo, što je zdrava Bare i zdravo čedo povila! A je li, brče moj, muško? — svrnem ja ljubopitno očima k Šabaši.

— Taman pogodiste! Muško, brate, poput rajne zore rumeno, zdravo i ugojno — milo će starina, da me obraduje.

— A pa kad, dabogda, i u tome bilo blagoslava, napretka, utjehe i zadovoljštine, zašto da ne bude i podatna srca prama Jeli, da joj kvasa za kruh ne ponestane? Ako i nije u ono kvasa careva hazna, je sneručno i neprilično za maju i stopanicu, kad istrzana čeljad od duga dnevnara rada na težačkome tegu gladna kući banu i dopanu, da bi i tvrdo kamenje šuljali, a kad tamo, ne imajuć hruha, nemaju ni čega živa.

— Taman da vam, oče, i ta slugurnom čavao u sljepicu zabada! Nu i njoj se hoće njezin vakat. Nije Jela od juče u naše selo zagazila, i neznana u našemu komšiluku boravi. U njemu se ona rodila i odgojila, veselo božične blage dane s nama sprovodila, ko i klječevih se, glotnih i suhotnih korizmenih petaka nesušila, pa bi mogla znati i zapamtiti, što sreću donosi, što li je u ponor-

Upravo je izišao igrokaz „Ponočka“, koji je priredio g. Ilija Jakovljević. Igrokaz je posebno prikladan za prikazivanje u božićno vrijeme. Cijena mu je Din. 8. po komadu. Također je nedavno izišao igrokaz „Pobjednik“ od Antuna Matasovića. Cijena mu je Din. 12.— Kod Društvene Nabavne Zadruga mogu se dobiti također slijedeći igrokazi: Zlatna odluka, cijena din 5. Tri hljeba u ruci Božjoj (Din 8), Vrtlar, koji se pobojao smrti (Din 5). Sve cijene bez poštarine.

KNJIŽEVNOST.

Jedna nova vrijedna knjiga. Knjižnica Novi Život izdala je 11. svezak svoje naklade „Junacki život sv. Ivane od Arka“. Ova je knjiga urešena slikama. U njoj je obrađen cio životopis ove velike svetice. Osim toga se u istoj knjizi nalaze tri posve originalna poglavlja: Ličnost sv. Ivane od Arka u povijesti, Sveta Ivana od Arka-uzor Orlica i Bernard Shaw: Sveta Ivana. Zadaća je prvih dvaju poglavlja, da se pokaže, u čemu se zapravo sastoji bit kršćanskoga rodoljublja i kako savremena katolička omladina treba da poput svete Ivane svoj rodoljubni zanos stavi u službu proširenja Kristova Kraljevstva te time svom rodoljublju dade pravo značenje. Ova će knjiga svakome dobro doći, jer je pučki pisana i jer zorno pred oči donosi utjelovljenu kršćansku rodoljubnu misao, za koju se oduševljavaju svi narodi svijeta. Knjigu valja proširiti u sve narodne slujve, da služi kao ustuk poganskam shvaćanju rodoljublja, koje se stalo da uvlači i među dobre katolike. Djelo je ovo posvećeno hrvatskim Orlicama, kojima je sv. Ivana uzorom i zaštitnicom. Narudžbe prima: Jerolim Malinar, Zagreb, Pejačevićev trg 15. Cijena broširanog Din 10.— Uvezanog u platno Din 16.—

Džepni kalendar „Jadranske Straže“ za g. 1927. U prvoklasnoj izradbi Jugost. Tiskarne u Ljubljani (odličan slog i uvez), a sa iscrpivim podacima o pomorstvu i o „Jadranskoj Straži“ te sa obilatim dijelom za bilješke, kalendar je najsolidniji i bez konkurencije. Svaki član i prijatelj „Jadranske Straže“ treba da ima svoj kalendar. Naručuje se kod Centrale u Splitu i kod svih boljih knjižara. Cijena 10 Din.

Na čelu svih sapuna stoji

Schichtov sapun znak Jelen.

Nikako nećemo da za volju cijene žrtvuemo našu svećinu, a to je vrsnoca.

Jeftinije sirovine - jeftiniji sapun.
Najbolje sirovine - najbolji sapun.

Schichtov sapun se znakom Jelen je

najbolji!

nica utapa. Ta i ona ih je, čini mi se, sedmero djece povila, na zdravlje su joj sva, muško i žensko, ko zjenica oka, zdravi; neki se i s motikom bratime, a najstarija joj je Milica čak i udajno zlato primila. A bi li toga bilo, neka govori, ako joj je duša draga, da su k njoj, što je rodila, time i komšijke prilazile i zajme pitale? Bi li sada uz pritaknuto njezino ognjište odjekivao jasnoviti i veseli ciuk njezina pomlatka i pjesma obradovanja, da su drugi onako postupali, kako je ovo ona?

— Ma kuda će ta tvoja, starino časna? — uzvrpoljio se ja, jer vidim ja, da Jerkan nauško oputu kraja; suton se spušta, njegovu do kućnoga praga putovanje iza trećeg humka, oči izdale, a sa lomna puta mogle bi i staračke noge.

— Eto, oče, i tamo i amo, da najstrag prioknem: — „Zumbul Jelc,

IZ GRADA I OKOLICE.

Proslava 1. decembra. Dan narodnog ujedinjenja proslavljen je i ove godine na najsvečaniji način. Čitav grad je bio okićen zastavama. Općina je izdala prigodni proglas. Ujutro su prisustvovali predstavnici vlasti, društava, vojске i glazbe svečanom blagodarstvu u stolnoj crkvi, preko kojega je „Cecilijanski Zbor“ otpjevao „Tebe Boga hvalimo“ od Lederera pod vodstvom M.-a Sentinelle i svoga novog dirigenta o. I. Glibote. Slijedilo je blagodarjenje u pravoslavnoj crkvi, nakon kojega je na Poljani uz sviranje glazba i pućanje mužara bio paradni marš vojске i sokola. Uvećer je odred vojске napravio gradom ophod, a zatim je u Gradskom kazalištu bila sokolska akademija. U podne je na Malom trgu „Šibenska Glazba“ priredila birani koncert. Vrsni glazbari bili su iza svakega komada nadareni burnim pljeskom.

Prigodom „Đačkoga Dana“ u srijedu 8. t. mj. bit će u Stolnoj Bazilici sv. Jakova ujutro za sva mjesna katolička društva zajednička sv. Misa i sv. pričest. Uvećer Orlovi i Orlice u Gradskom Kazalištu priređuju svećanu akademiju sa vrlo lijepim i biranim programom.

Svećano otkriće Lurdske spiije. U nedjelju 5. t. mj. je na vrlo svećan način obavljeno otkriće i blagoslov nove divno izradene spiije kod franjevačke crkve sv. Lovre. Potanje u slijedećem broju.

Pučani! Kod zadnjih izbora više se vas moralo povratiti sa birališta, jer ili ućepe nijeste bili uvršteni u biračkom spisku ili ste bili neispravno uvršteni. Tada ste prigovorili i tužili e, ali je bilo kasno. 23. sijećnja 1927. obaviti će se izbor poslanika oblasne skupštine. Pregledajte odmah biračke spiskove na općini te vidite, jeste li upisani. Ako nijeste možete odmah usmeno na zapisnik podnijeti besplatnu reklamaciju. Zadnji rok za podnašanje je 10. prosinca. — *Tajništvo HPS.*

Proslava 1. decembra u gimnaziji. Mladež realne i klasićne gimnazije proslavilo je i ove godine najsvećanije praznik narodnog ujedinjenja. Osim službe Božje, preko koje je pjevao „Ućenićki Zbor“ četveroglasno „Tebe Boga hvalimo“, bila je mala akademija u gimnastićkoj dvorani. Nakon otpjevanje trohimne gosp. direktor A. Belas održao je veoma lijepo predavanje, u

kojem je historićkim dokazima iznio sve događaje iz povijesti našega naroda, koji su tokom vijekova pripravljali dan 1. decembra 1918. Slijedila je zatim deklamacija Šantićeve pjesme „Novo pokoljenje“. Ućenićka orhestra izvela je uz opće odobravanje i pohvalu dva komada: „Rapsodiju“ i „Polonezu“.

† **Ante Prebanda.** 27. pr. mj. pošilje duge i teške bolesti, podnesene rijetkom kršć. strpljivosti, pokrilepljen svim utjehama naše sv. vjere preminuo je g. Ante Prebanda, viši pošt. kontrolor u miru. Bio je dobar vjernik i iskren rodoljub, u službi vrlo revan. Priredan mu je lijep sprovod, koji su brojni znaći prijatelji uvelićali svojim sudjelovanjem. Pokoj mu vjećnil Rodbini, osobito sestri gđi. Kulić, naše iskreno sauećeći!

Dva predavanja prof. Šišića. Sveć. prof. g. dr. Ferdo Šišić u Gradskom Kazalištu održao je 3. t. mj. predavanje „Ideje biskupa Strossnayera“, a 4. t. mj. predavanje „Unutarnja politika Karadorđeva“.

Kip sv. Terezije Maloga Isusa u crkvi Franjevaca-konventualaca. U nedjelju 28. pr. mj. obavio je presvij. biskup dr. J. Mileta svećani blagoslov kipa sv. Terezije Maloga Isusa u crkvi sv. Frane. Tom svetom obreću prisustvovalo je mnoštvo pobožnoga svijeta. Presvij. biskup održao je ovom prigodom vrlo lijepu propovijed o životu Svetice. Kip ostaje trajno na oltaru. Ovo je prvi kip ove nove svetice u našem gradu.

Akademija Hrv. Sokola. 27. pr. mj. priredilo je u dvorani Klana „Teša“ Hrv. Sokol. prvu javnu akademiju. Sve su taćke muškoga i ženskoga ćlanstva bile dobro izvedene.

Zagrebaćko akademsko pjevaćko društvo „Mladost“ priredilo je u nedjelju 28. pr. mj. u Gradskom Kazalištu uspješni koncert pod dirigovanjem M.-a Gotovca.

Tragićna smrt. Mladen Crvak, 29-godišnji krojać u Šibeniku, vraćao se 30. pr. mj. na motor-biciklji iz Drniša. Kad je prolazio Mosećem, survao se na nesretni način s puta u provaliju. Pad je uslijed visine bio strašan i nesrećenik je nakon malo vremena preminuo. Bio je prenesen u Šibenik i sutradan sahranjen. Ostavlja za sobom ženu i dvoje djece.

Promocija. G. Marko Tarle, sin mjesnoga trgovca g. Šime Tarle, promoviran je 27. pr. mj. u Trstu na ćast doktora trgovatkih znanosti. Ćestitamo!

je se tuđe i žalosti manosila, dok je jedinka smrti oćela i osmero ih pod crnu zemlju sloćila! Ta nejadna Jela bila, znaćna, da u Jurkinjoj kući, ako što reću, staro ne kašlje, vanda na trene ona i ono joj jadikova muža, ni mlado valaj ne pjeva, pa kad bi sad ovo ptića procvijuknulo i kuću obradovalo, ne može ni ona. Ne, da da krivićni zajmi.

— Da šta će se sada, Šabaša moj? — nekuda ću ja zamišljen.

— O jednoj i tankoj visjeti.

— A, ta bi bila?

— Da su ga juće krstili, a sad je išćekati, da, ko i ostala djeća, protepu, da se ućazna, hće li bistro izgovarati, ja mućati i, po nesrećstvu, nijemo te kameno ostati.

— Duga su to i nategnuta ćekanja! — izbijelim ja, dvoumeć, oćima,

Ispravak. U ćlanku „Lurdska spiija u Šibeniku“ u br. 46. našega lista pri kraju pogrećno je istaknuto, da je u odboru najviše radila gđa Šima Belamarić, te ovim ispravljamo, da je u odboru najviše radila gđa Šima Baranović.

S porote. 24. pr. mj. riješila je porota nakon dvodnevnog rasprave cariniske ćinovnike gg. Radosavljevića i Bašića, koji su bili tućeni radi zloupotrebe uredovne vlasti. — U sabbtu 27. pr. mj. završeno je porotno zasjedanje osudom na doćivotnu tamnicu Marka Perinića radi razbojnićkog ubijstva i pljaćke, o ćemu smo već pisali.

Prijeteća pisma imućnijim građanima. U zadnje vrijeme primali su neki imućnijim građani prijeteća anonimna pisma, kojima im se nalagalo, da u stanovito vrijeme postave na odrećeno mjesto u pismu izvjesnu sumu, a u protivnom slućaju im se prijetilo smreću. Nakon istraživanja uspješlo je policija, da iznućivaća namami. Dok je ovaj išćekivao, da će mu na odrećenom mjestu jedna žrtva postaviti novac, zašćokila ga je policija i kasnije se vještacki po kaligrafiji ustanovilo, da je ća ćubor svih prijetećih pisama. Sviđa predana državnom odvjetnićtvu, a uapšenik Ć. S. je pritvoren.

Imovina srpsko-pravoslavne dalmatinsko-istarske eparhije. Delegacija, koja je u podjeli te imovine vodila u Zadru pregovore, povratila se, kako saznajemo, neobavljena posla. Stvar bi se imala da uredi diplomatskim pregovorima neposredno između Beograda i Rima.

— Duga i teška, nu još teža Jela bezdućnost! — oćtrom je starina odbi

Od jedne sklisi Jeriša, lulu nabi i pripali, opankom zakrenu i k svojim oberima krenu. Noć ga je obavila svojim mrakom, da ga vidjeti ne moćeš, nu nije njegovu pjesmu, već ona, nek je ženska, bistra i glasnovita jari na zdravo grlo:

Jabuka se vjetru moli,

Da joj grane ne salomi,

Da joj rese ne otrese

Ma ćemu posrpljenu starini grla pjesma? Pa još o onoj kasnoj uri! Već da me hotio utvrditi, da od njegova poroda pa do kršćenja nije bilo ni spomena, o kakim zajmima, a onda ni tepanja ni mućanja.

Ako je to, onda su sigurni izvori historije njegova najranijega djetinjstva.

Don Marko Vezić.

Ispiti osposobljenja za učitelje-ice osnovnih škola počinju kod povjereništvu mjesne Učiteljske škole u četvrtak 9. t. mj. u 8 sati ujutro.

Zamjena maraka i dopisnica. Rošto su se marke i dopisnice sa preštampanom povećanom vrijednošću na osnovu minist. odluke povukle iz saobraćaja 30. pr. mj., sa 1. t. mj. ponovno su puštene u saobraćaj samo marke i dopisnice, koje su vezile do 1. XI. t. g. Ipsk, ako koja stranka i kasnije, najdalje u roku, predviđenom za izmjenu, preda pošiljku sa preštampanom markom, bit će ista smatrana kao pravilno taksirana, računajući taksu kao i dosad samo po njihovoj nominalnoj vrijednosti. Poštanske marke i dopisnice sa preštampanom povećanom vrijednošću mogu se zamijeniti po njihovoj efektivnoj vrijedno-

sti, t. j. po cijeni, za koju su i kupljene, najdalje do 31. t. mj., i to pod ovim uslovima: 1. Ovlašteni prodavaoci poštanskih vrijednosnica ove marke i dopisnice mogu zamijeniti u onoj količini, koja odgovara njihovoj kupovini; 2. Pojedinci, ako ove marke i dopisnice, koje su im preostale poslije 30. XI., ne će da upotrijebe za taksiranje svojih pošiljaka prema naprijed iznesenom uslovu, iste mogu zamijeniti kod svake pošte. Glede načina zamjene: treba zatražiti upute kod dotične pošte. Zamjena, o kojoj je riječ pod 1. i 2. ove naredbe, vršit će se samo u markama i ostalim pošt. vrijednosnicama, a nikako u gotovu novcu.

"ITO" pasta za zube - najbolja.

NAŠI DOPISI.

VODICE, 29. novembra 1926.

Proslava 700-godišnjice sv. Franje. — Prvi javni nastup Hrv. Kat. Orla.

Povodilo se za ostalim katoličkim institucijama po čelom svijetu proslavio je i naš Hrv. Kat. Orla u nedjelju 14. t. mj. 700-godišnjicu smrti velikog ašiškog sveca. Tom prigodom je i prvi put nastupio u javnost.

U 6 sati ujutro pošla je orlovska povorka u župsku crkvu, da započne svoju slavu - molitvom: "Svi orlovi - su korporativno pristupili sv. pričesti. U 11 sati otvorio je svečano zborovanje naš zauzetni župnik dr A. K. Zorić, a zatim je uzeo riječ O. Leonard Bajić, koji je divnim govorom o velikom svecu osvojio sve prisutne.

U 4 sata popodne bila je svečana orlovska akademija. Brat K. Skočić održao je zanosni govor o orlovskim idejama, a zatim su članovi lijepo izveli proste vježbe za 1926: Iza deklamacije "Orlo" od B. Storoza, koju je držao brat Lj. Skočić, izvele su šibenske članice divnu simboličku vježbu "Po jezeru" i bile spravom nadarene dugotrajnim pljeskom. Naraštaj je još izveo vježbe sa zastavicama, članovi vrlo lijepu simboličku vježbu "Lijepa naša", zatim je izvedena šala u 1 činu, "Seljak i fotograf" te im u buru smijeha završen prvi dio akademije.

Na početku drugoga dijela pozdravlja publiku 4-godišnji član pomaletka Frankopan Fržopa, a zatim naraštaj izvada divnom spremom "O, Hrvati". Brat Dumrpa ylo v deklamira "Orlo" od dra Iv. Ev. Šarića, a šibenske članice izvode rijetkom spretnošću tešku simboličku vježbu "Orlovska himna". Vježbe brata Zv. Fržopa "Za vjeru i dom" morale su da se radi ljepote ponove, a igrokazom "U školli" (koji je također sastavio brat Zv. Fržop) i živom alikom završena je ova vrlo uspješna akademija. Tako brojna posjet i takvo oduševljenje za trajanja čitave akademije najboljim su dokazom njezinom uspjehu.

Naš je "Orlo" prvi put dostojno nastupio, u skladu sa programom, koji si je postavio. Roditelji su zadovoljni njegovim radom, znajući, da će im djeca biti u njemu najbolje odgojena u duhu Kristovu. Želimo mu u budućnosti najbolji napredak na korist čitavoga mjesta. Prijatelj.

MALI IŽ, 24. studenoga 1926.

Osnutak orlovskega društva.

Eto napokon i ovdje u Malom Ižu osnovan je 12. t. mj. Hrv. Kat. Orla, te su se tako počeli ne samo dječojke, nego i mladići kupiti pod barjak Orlovstva. Izabran je privremeni odbor. Počelo se raditi. Proviština ima dosta, ali rad i djela naših Orlova i Orlica pokazat će protivnicima, što su i za čim idu. Koliko orlovske, tako i orličke društvo vodi v. župnik Jura Luša. Svu braću i sestre diljem domovine pozdravljamo sa: Bog živi!

Orlo.

DRNIŠ, 20. studenoga 1926.

Proslava 700-godišnjice smrti sv. Franje.

I naše je mjesto proslavilo 7. t. mj. 700-godišnjicu smrti velikog ašiškog sveca. Proslavu je uveličao svojim prisustvom i presv. biskup dr Jerolim Mileta, koji je odmah pošao u "Orlovski dom", da posjeti Orlove i Orlice. Tu ga je u ime društva pozdravio zanosnim govorom potpresjednik dr I. Buić, a mladi junak i junakinja predali mu kitu cvijeća. Presvjetli je tada zahvalivši se na tako lijepom dočeku podijelio Orlovima i Orlicama u njihovom Domu svoj biskupski blagoslov.

Uoči same proslave održao je u kinu "Beograd" dr Filip Marušić divno predavanje o velikom svecu, a načelnik HOS-a akademikar Dušan Žanko zanosno govorio o životu sveca uz skioptikaosko prikazivanje.

U nedjelju u 10 s. ujutro održao je presvij. biskup svečanu pontifikalnu misu održavši lijepu prigodnu propovijed, a zatim je slijedila procesija uz sudjelovanje silnoga broja naroda, predstavnika vlasti, građanske i osnovne škole, glazbe te korporativno orlovskega društva.

U 5 sati poslije podne održao je u kinu "Beograd" g. N. Z. Adžija predavanje o radu franjevaca u Dalmaciji, posebno u drniškoj krajini.

Uvečer je u "Orlovskom domu" održana svečana orlovska akademija. Sve su kategorije nastupile sa prostim i simboličkim vježbama, a na svršetku izvele su Orlice uz pjevanje i pratnju klavira simboličku vježbu "Lijepa naša domovino". Tim je bila završena ova velebna proslava, kojoj sudjelovao čitav petropoljski narod, da se kaže svoju ljubav prema velikom serafimskom svecu.

TIJESNO, 11. studenoga 1926.

Pjevačko društvo.

U ovaj varoš osnovano je pjevačko društvo svrhom veljače t. g. Članova ima 30. Ima svoga vrsnog maestra Ota Kolarin, narodnog učitelja, koji je nastojanjem i vanrednom sposobnošću uspio, da ove teške zaslubi u lijepu umjetnost glazbe. To se osobito opazilo tokom ovih osam mjeseci, jer su pjevači i za najtežih težakih poslova, i ako trudni, točno dolazili na vježbe. Dosad su javno istupili sa manjim kompozicijama prigodom seoskih zabava. Danas pak, na dan zaštitnika mjesta sv. Martina, otpjevali su u crkvi figurativnu četveroglasnu Misu. Stranci su se iznenadili, a mješćani ponosili sa dobrim uspjehom. Pak se nada, da će mu ovo društvo podati još uživanja lijepim pjevanjem u ratnim drugim svečanostima preko crkvene godine. Bilo u dobar čas!

Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik Ante Erga. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matučić).

Srebrnasto bijelo platno podaje skromnome stolu svečan izgled.

Postoji samo jedna metoda, postupiti ispravno sa rubljem — i j. metoda Peristil-a!

**Gospodarska
Štedionica
u Splitu**

Rimska ulica 3.
(kod Peristila).

Telefon Br. 363.

Podružnica u Makarskoj

Najveći Dalmatinski zavod na zadržnom temelju.

Prima uloške na knjižice i u tekucem računu te ih najpovoljnije ukamaćuje.

Oblavlja sve bankovne poslove najkulantnije. Kupuje devize i valute uz najpovoljniji dnevni tečaj.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

VLASTITA ZGRADA — — —
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

Podružnica Šibenik.

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. NOĆNI 67.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavica i pričuva preko Din. 6.000.000.

Ulošci nad Din. 250.000.000 — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNIE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.